

Vergaderjaar 2020–2021

35 842

Wijziging van het voorstel van wet tot samenvoeging van de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 2 juni 2021

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt Verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen tijdig en genoegzaam zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

blz.

1. Inleiding	1
2. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling	2
3. Financiële aspecten	3

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel wijziging van het voorstel van wet tot samenvoeging van de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis. Het betreft hier een novelle om ook Grave deel te laten uitmaken van de per 1 januari 2022 te vormen gemeente «Land van Cuijk». Een novelle bij een herindelings-wetsvoorstel komt niet vaak voor. Het wetsvoorstel wordt ingediend op verzoek van de vijf betrokken gemeenteraden. Ook de inwoners van de gemeente Grave staan er inmiddels, in grote meerderheid, positief tegenover, zo is uit een inwonersraadpleging gebleken. Gesteld kan worden dat het verzoek «van onderop» komt. Het is goed dat beoogd wordt de aansluiting van Grave per 1 januari 2022 te laten plaatsvinden en niet per 1 januari 2026. Zo kan de ambtelijke organisatie van de nieuwe gemeente goed van start gaan en hoeft deze later niet opnieuw te worden aangepast. Graag willen de leden van de VVD-fractie de regering nog een vraag stellen.

De leden van de D66-fractie hebben met blijdschap kennisgenomen van de wijziging van het voorstel van wet tot samenvoeging van de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel om Grave alsnog op te nemen bij de samenvoeging van de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis.

De leden van de SP-fractie hebben de wetswijziging gelezen en hebben hierover een enkele opmerking en geen verdere vragen. De genoemde leden pleiten altijd voor herindelingen van onderop, waarbij de inwoners moet worden gevraagd om hun mening. Dat is in het geval van de samenvoeging van de gemeente Grave bij de herindelingsgemeente gebeurt. Zij zien daarom, ook gelet op het eerdere debat over deze herindeling, geen aanleiding voor verdere vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de novelle die regelt dat de gemeente Grave alsnog wordt toegevoegd aan de samenvoeging van de vier overige gemeenten. Deze leden zijn blij dat er na jaren van onduidelijkheid over de toekomst van de gemeente Grave nu een breed gedragen oplossing ligt. Over het voorliggende voorstel van wijziging van de wet hebben deze leden nog enkele vragen.

Allereerst vernemen de leden van de fractie van GroenLinks graag of en zo ja wanneer het eerder voorgekomen is dat via een novelle een herindelings-voorstel is aangepast? En mocht dit eerder gebeurd zijn, kan de regering aangeven hoe het proces van herindeling in die situaties heeft plaatsgevonden en of de regering uit die situaties lessen heeft getrokken die mogelijk ook relevant zijn voor het proces van herindeling van de vijf gemeenten waar het bij deze wet over gaat?

2. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling

De leden van de D66-fractie brengen in herinnering dat de Tweede Kamer in februari van dit jaar door middel van de motie-Snellers c.s. (TK 35 620, nr. 7) de regering heeft opgeroepen om in nauwe samenwerking met het provincie-bestuur te bevorderen dat de gemeente Grave in bestuurlijk en financieel opzicht voorbereid wordt op een herindeling, mocht de wil daartoe blijken. Waar de gemeente Grave aanvankelijk bestuurlijk zelfstandig wilde blijven, heeft de gemeenteraad op basis van de uitkomst van een inwonersraad-pleging besloten alsnog aansluiting te zoeken bij de herindeling in de nieuw te vormen gemeente Land van Cuijk. De leden van de D66-fractie zijn blij dat deze stap wordt gezet, op basis van een democratisch proces en met draagvlak onder de inwoners. En het stemt hen tevreden dat nu deze stap is gezet, indachtig de motie Snellers c.s., ook alle seinen op groen staan om de herindeling mogelijk te maken. Tot slot doet het deze leden ook deugd dat de colleges en raden zo eensgezind zijn bij deze herindeling, die zal bijdragen aan de lokale bestuurlijke en financiële slagkracht.

De leden van de CDA-fractie constateren dat een bijna unanieme gemeente-raad van Grave wil herindelen na overigens jarenlang verzet. De ommezwaai was de uitkomst van de inwonerspeiling onder Gravenaren van maart 2021. Daarin gaf bijna zeven op de tien inwoners van Grave (67,37 procent) aan niets te zien in een zelfstandig voortbestaan. Nog geen derde van de kiesgerechtigden (31,97 procent) is wel voor behoud van een zelfstandig Grave. Aan de inwonerspeiling deed bijna 80 procent van de kiesgerechtigde inwoners mee (78,96 procent). De gemeente telt zo'n 8.660 inwoners.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat herindeling in principe een keuze van onderop moet zijn. In dit geval vinden deze leden het ook een verstandige keuze omdat de gemeente Grave kampt met financiële en bestuurlijke problemen en niet over een eigen ambtelijke organisatie beschikt. Deze leden zijn dan ook van mening dat het wenselijk is dat Grave alsnog per 1 januari 2022 opgaat in de nieuwe gemeente Land van Cuijk.

De vier gemeenten die al zouden samengaan hebben, zo lezen de leden van de GroenLinks-fractie, aangegeven de belangen van de inwoners van de gemeente Grave goed te willen borgen. Kan de regering concretiseren wat er precies gaat gebeuren om deze belangen zo goed mogelijk te borgen?

3. Financiële aspecten

De leden van de VVD-fractie merken op dat de financiële situatie van de huidige gemeente Grave de laatste tijd is verslechterd en dat de gemeente onder preventief financieel toezicht van de provincie is komen te staan. De leden van de VVD-fractie vragen de regering nader in te gaan op de gevolgen van de verslechterde financiële situatie van de gemeente Grave voor de nieuw te vormen gemeenten Land van Cuijk en daarbij ook te betrekken de gevolgen van de afwikkeling van het faillissement van de scheepswerf Grave. In hoeverre hebben deze twee zaken invloed op de financiële situatie van de nieuwe gemeente? Graag krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie van de regering.

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat de regering over de financiële en bestuurlijke situatie van de gemeente Grave schrijft dat deze situatie in 2020 snel verslechterde. Kan de regering aangeven wat de oorzaken van de snel verslechterende situatie zijn? Heeft het feit dat de gemeente Grave niet beschikt over een eigen ambtelijke organisatie en dat er dus onduidelijkheid was ontstaan over de toekomstige ambtelijke organisatie hierbij een rol gespeeld? Kan de regering in het verlengde hiervan – als zij over de gegevens beschikt – aangeven hoeveel gemeenten op dit moment geen eigen ambtelijke organisatie hebben? Kan de regering tot slot op dit punt aangeven of er een afwegingskader is hoe om te gaan met samenwerkingsverbanden van ambtelijke organisaties bij herindelingen wanneer de ene gemeente die onderdeel uitmaakt van de ambtelijke samenwerking wel gaat herindelen en de andere gemeente die hier ook onderdeel van uitmaakt niet betrokken is bij een herindeling?

De fungerend voorzitter van de commissie,
Martin Bosma

De adjunct-griffier van de commissie,
Hendrickx